

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I LOV OM INTERKOMMUNALE SELSKAPER

Høringssvar - Romerike Avfallsforedling IKS (ROAF)

0. SAMMENDRAG

ROAF ser ikke hensikten med å endre en selskapsform, som fungerer godt til det beste for eierkommunene og deres innbyggere, samtidig som det er sikret god politisk styring. De fleste IKS-er er ikke opprettet for å drive virksomhet av forretningsmessig karakter, men for å ivareta lovpålagte- og samfunnsnyttige oppgaver på en kostnadseffektive og samfunnsansvarlig måte, til det beste for innbyggerne og samfunnet forøvrig. Dette har medført at enkelte IKS-er har en andel av virksomheten som er av forretningsmessig karakter.

ROAF mener at IKS-loven kan ivareta EØS-avtalens regler om offentlig støttet, ved å kun se på det som ROAF mener er sakens kjerne – rentefordelen ved at eierkommunene garanterer for alle låneforpliktelser.

I høringsdokumentets pkt 4.2.8 heter det i slutten av første ledd:

Når det ikke betales en markedsmessig garantipremie for de fordelene som følger av ansvarsreglene i IKS-loven, er det nærliggende å tro at lovens garantiordning kan utgjøre offentlig støtte til interkommunale selskaper.

En markedsmessig garantipremie er etter ROAFs mening ikke noe problem å innføre for den andelen av låneporteføljen som omhandler det forretningsmessige. Dette klarer man å ivareta i selvkostregelverket, slik at det ikke kommer i konflikt med EØS-avtalens regler om offentlig støtte. Det burde således ikke være noe problem å finne en markedsmessig garantipremie, samt å løse dette regnskapsteknisk.

1. KORT OM ROAF

Romerike Avfallsforedling IKS – ROAF – er et interkommunalt avfallsselskap for kommunene Aurskog-Høland, Enebakk, Fet, Gjerdrum, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørum. Selskapet er ansvarlig for innsamling av husholdningsavfall i eierkommunene fra ca. 185 000 innbyggere. ROAF driver også Bøler avfallsdeponi og 8 gjenvinningsstasjoner, samt ordning for innsamling av farlig avfall, og over 100 returpunkter for glass- og metallemballasje. Selskapet har over 80 ansatte og en omsetning på ca. 200 millioner kroner. ROAFs kjerneformål er å ha ansvarlig avfallshåndtering for klima, kretsløp og miljø.

I selskapsavtalens pkt 2.1 vedr ROAF kjernevirksomhet – heter det:

«Selskapets formål er på vegne av deltakerkommunene å drive mottak, innsamling, transport, behandling og omsetning av avfall i kommunene og særlig sørge for:

- Å oppnå avfallspyramidens mål i følgende prioriterte rekkefølge: Avfallsreduksjon, ombruk, materialgjenvinning, energigjenvinning, deponi.
- Å utnytte ressursene i avfallet
- Å behandle avfallet på en måte som fullt ut tilfredsstillende de miljømessige krav som myndighetene stiller
- Ved effektiv informasjon å gjøre befolkningen delaktig i avfallsbehandling gjennom innkjøps- og forbruksmønstre og ved kildesortering av avfall
- Å innhente nødvendige tillatelser og konsesjoner
- Å sørge for gode forhold for utvikling av samarbeidsmiljøet i selskapet og av de ansattes faglige ressurser
- Et kostnadseffektivt tjenestetilbud, basert på samarbeid og stordrift, til konkurransedyktige priser

Selskapets kjernevirksomhet er håndtering av husholdningsavfall. Kommunene kan også pålegge selskapet andre oppgaver som kommunene har ansvar for knyttet til avfalls-håndtering – eventuelle slike oppgaver skal også anses som en del av selskapets kjernevirksomhet. Alle oppgaver innenfor kjernevirksomheten skal drives etter selvkostprinsippet.»

ROAF fører regnskap i hht regnskapsloven, med adskilte regnskap for husholdnings- (selvkostprinsippet) og næringsdelen. Næring utgjør i underkant av 8 % (budsjett 2014) av omsetningen. ROAF har betalt skatt på næringsdelen siden 2010.

ROAF vil i 2015 (budsjett) kjøpe inn tjenester fra private renovasjonsentreprenører for ca 47,5 millioner.

2 MOMENTER

2.1 HVORFOR IKS SLIK ROAF SER DET

IKS er en selskapsform som fungerer godt til det beste for innbyggerne, samtidig som det er sikret god politisk styring. For ROAFs del er det snakk om en lovpålagt oppgave – innsamling og behandling av husholdningsavfall.

IKS modellen gjør nå at 10 kommuner på Romerike kostnadseffektivt og miljøriktig kan håndtere husholdningsavfallet for ca 185 000 innbyggere.

Uten dette samarbeidet har man ikke kunne drive de lovpålagte oppgavene like kostnadseffektivt, samt at man ikke hadde hatt mulighet til å være en pådriver for bedre miljø og klima.

2.2 ROAFS TOLKNING AV FORSLAGET TIL ENDRING AV IKS-LOV

ROAF mener at KMDs forslag vil fjerne mange av de gode sidene ved IKS modellen, også for de IKS-er som kun driver med samfunnsnyttige formål, når det kun er snakk om en rentefordel for den delen av virksomheten som konkurrerer i et marked.

2.3 ROAFS SYN PÅ HVA MÅLSETNINGEN FOR ENDRINGEN BØR VÆRE

Målsetningen for endringen i IKS-loven må være at fordelene ved interkommunalt samarbeid ivaretas, for å sikre at lovpålagte- og samfunnsnyttige oppgaver driftes på en kostnadseffektive og samfunnsansvarlig måte, til det beste for innbyggerne og samfunnet forøvrig, samtidig som man sikrer konkurranse på like vilkår for den delen av virksomheten som konkurrerer i et marked.

Når det gjelder konkurranse på like vilkår kan KMD nyttiggjøre seg det arbeidet som Miljødirektoratet har gjort vedr selvkostregelverket.

2.4 SELSKAPSFORM - ORGANISERING

Det kan virke i høringsdokumentet som om at IKS-er er virksomheter som konkurrerer i et marked. Slik ROAF oppfatter det, er det i virkeligheten slik at det er innslag av - eller en mindre del av virksomheten som dette gjelder for. Et eksempel på dette er avfallsdeponier, hvor husholdnings- og næringsavfall ligger godt blandet. Her kan man uansett ikke organisere seg slik at man får rene selskaper for det ene eller det andre. ROAF har budsjettet (2014) med en næringsandel av omsetningen på ca 8%.

I høringsdokumentet kan det virke som om en tilnærming til AS formen vil løse alle problemstillinger, men her er det viktig å påpeke at selvkostregelverket må ivaretas uavhengig av selskapsform.

2.5 LIKE KONKURRANSEVILKÅR – RENTEFORDEL FOR IKS-ER

EØS-avtalens regler om offentlig støtte, har som formål - slik ROAF har forstått det, å sikre konkurranse på like vilkår. Her ønsker ROAF igjen å vise til arbeidet som Miljødirektoratet har gjort vedr selvkostregelverket for å sikre dette. Offentlige virksomheter må her operere med fullfordelte kostnader, og ikke med marginalbetraktninger, slik private selskaper kan gjøre.

Her står man da igjen med saken kjerne slik ROAF ser det – den indirekte kommunale garantien, som kan gi en rentefordel som kan være konkurransevridende.

Å prise denne rentefordelen (den kommunale garantien) burde ikke by på noe problem, da vi klarer å finne markedsrenter for rentekalkulering ifm selvkost og rentefordelen ved gunstige lån fra arbeidsgiver.

Det som imidlertid vil bli en utfordring, er om den generelle garantien bortfaller. Hvordan skal man da låne og fordele lån og garantier når man skal låne til aktiviteter ifm deponi (sigevann m.v.), forbrennings- og sorteringsanlegg, uten at innbyggerne blir påført unødige merkostnader. Man kan og stille spørsmålet om miljøriktige tiltak overhode blir iverksatt.

2.6 UTBYTTE/UTDELINGER

ROAF viser her til forslag til ny IKS-lov «Ny § 5 e om utbytte/utdelinger». ROAF ønsker her å presisere at det ikke vil være snakk om utbytte for den lovpålagte delen av virksomheten, som må operere innenfor selvkostregelverket. Dette vil måtte gjelde uavhengig av selskapsform, samt at utbytte kun er aktuelt på den virksomheten som konkurrerer i et marked. Dette bør således presiseres i ny lov.

2.7 KONSEKVENSER FOR SELSKAP OG INNBYGGERE

Hvis hovedmålsettingen med endringen i IKS-loven er å ivareta EØS-avtalens regler om statsstøtte, mener ROAF at man gjør endringer som medfører unødvendige kostnadsøkninger for eierkommunene og deres innbyggere, som går langt utover det som er nødvendig for å ivareta EØS-avtalens regler om statsstøtte.

Videre er konsekvensene ved endringen etter ROAFs mening ikke utredet godt nok, og da spesielt innenfor to områder:

- a) Konsekvensene for eksisterende lån, hvis endringen skal gi tilbakevirkende kraft.
- b) Krav til egenkapital for virksomheten.

3. ROAFS KONKLUSJON

Den lovpålagte delen som IKS-er håndterer i hht IKS-loven beholdes uforandret, samt at den konkurranseutsatte delen løses regnskapsteknisk slik at det blir like konkurransevilkår uten ulovlig statsstøtte.